

JIŘÍ ZOUNEK

OTOKAR CHLUP
ZAKLADATEL PEDAGOGICKÉHO SEMINÁŘE NA FILOZOFICKÉ
FAKULTĚ MASARYKOVY UNIVERZITY

Otokar Chlup
Founder of educational seminar
at the Faculty of Arts of the Masaryk University

„Já osobně hledám svůj živý zájem o obor pedagogiky v okolnosti, že jsem od počátku školní docházky po celou dobu studia byl zvláště zaujat pozorováním chování svých učitelů. Při výkladech učebné látky, při způsobech, gestech, při všech různých formách poučení, zkoušení, kárání, při jakémkoli styku zajímalo mě u učitelů a profesorů hlavně to, jak si počínali, zda vhodně či nevhodně, podle mého ať správného nebo nesprávného soudu, a mám dosud v živé paměti školní situace z nejrůznějších studijních období. Víím, že tak působí učitelé víceméně na každého žáka, studenta, ale nevím dobře, zdali tento zájem o vnější i vnitřní stavy učitelů je u každého tak citlivě vyvinut, jako byl podle mého skromného zdání u mne. Myslím, že to byl hlavní důvod, pro který jsem po maturitě vstoupil na filozofickou fakultu, abych se stal učitelem, a který mě přivábil ke studiu pedagogiky, neboť učitelství se mi stalo životním problémem, záhadou, k jejímž kořenům vedlo studium pedagogických reformátorů, rozvíjející se nová věda o dítěti, o škole, o výchově.“ (Chlup, 1955, s. 93)

Dlouhý život Otokara Chlupa rozdělily dva největší válečné konflikty dvacátého století do tří odlišných etap. Období před první světovou válkou je možné charakterizovat jako dobu „příprav“ či „vyzrávání vědce“, meziválečné období pak znamenalo vrchol svobodné vědecké tvůrčí činnosti. Poslední období života – léta poválečná – znamenala příklon (nikoli fanatický) k socialismu „nového typu“ a jeho idejím. Poslední období nebylo dosud dostatečně naší pedagogikou zhodnoceno. K charakteristice tvůrčí činnosti prof. Chlupa patří také

fakt, že vlastní práce zabírá téměř 60 let. Analyzujeme-li její zdroje, pak lze postřehnout v jeho myšlení a celé vědecké práci tradice nejenom českých myslitelů, ale i názory vědců německých, francouzských, ruských a anglosaských. Nejedná se tu o prostý eklekticismus či epigonství, jde o specifickou syntézu, podmíněnou autorovým myšlením, které vždy směřovalo k humanitně orientovaným koncepcím. Chlupova vědecká práce byla v letech první republiky poměrně velice málo ovlivněna členstvím v komunistické straně, na rozdíl od jeho osobního života. Jeho obsáhlé dílo determinovaly především dva hlavní faktory, které mu vtiskly jedinečný charakter :

- 1) vycházel vždy z domácích tradic, zejména z díla Komenského a dalších výrazných osobností naší vědy a kultury;
- 2) inspiroval se zahraničními myšlenkovými proudy a vědeckými směry včetně historické zkušenosti jiných národů.

Velkou část svého života, plných 43 let, prožil Chlup ještě za doby Rakousko-Uherské monarchie. Narodil se 30. srpna 1875 v Boskovicích v rodině drobného řemeslníka. Přes tíživou finanční situaci poslala rodina nadaného mladíka na studia do Brna na klasické gymnázium. Na gymnáziu propadl, ale pokračoval ve studiu na novém reálném gymnáziu ve Vysokém Mýtě a v Kolíně, kde v roce 1895 maturoval. Zážitky z dob studia Chlup později prozaicky zachytil ve stati *Gymnaziální léta*.¹ Toto dílko je zajímavým autopořetrem. Zřetelně v něm vystupují do popředí rysy charakterizující autora i v dalším životě a díle. Chlup si už jako mladý student všímal sociálních rozdílů mezi lidmi a také poznal život na malém městě ke konci 19. století. Podstatnější jsou však jeho postřehy ze života tehdejších škol a studentů. Mnoho prostoru je věnováno učitelům, jejich práci, zvykům a vzdělání. S touto problematikou se pojí také otázka kázně a pořádku na tehdejších školách. V pasážích popisujících učivo na gymnáziu líčí Chlup s nadšením četbu klasických autorů (Homér, Vergilius), ale také autorů světové poezie a prózy. Chlup znal Zolu, Balzaca, Dostojevského, Tolstého, Shakespeara. Z našich autorů pak například Erbena, Nerudu a zvláště Vrchlického, kterého si oblíbil asi nejvíce. Stať *Gymnaziální léta* prozrazuje autorovu úctu k humanitním ideám. Již v tomto věku se začínal formovat Chlupův zájem o kulturu vlastního národa i celého lidstva. Autor zde nijak neskryvá, že byl také student, jako ostatní, který se rád bavil a užíval života.

Po maturitě, v roce 1890, se rozhodl vstoupit na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. Zvolil si kombinaci čeština a francouzština, tedy studium moderní filologie. Mimoto studoval filozofii a stále více směřoval k pedagogice. Studovat pedagogické obory na pražské univerzitě koncem 19. století však nebylo nijak snadné. Na fakultě existoval pedagogický seminář, ale pedagogika se jako samostatný studijní obor nestudovala. Prvořadým úkolem semináře byla pedagogická příprava středoškolských profesorů. Adepti učitelství museli prokázat určité znalosti z pedagogiky. Pedagogické disciplíny se studovaly v rámci širšího filozofického základu. Do tohoto studia náležely kromě filozofie a pedago-

¹ Stať je publikována v knize V. Pařizka Otokar Chlup a perspektivy výchovy. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 65–107.

giky také logika, estetika a sociologie. Struktura studia nenabízela příliš možností hlouběji studovat pedagogickou problematiku, ale tento nedostatek vyvážily osobnosti přednášející pedagogiku a příbuzné obory. Mladý student zde poznal mnoho pedagogů, kteří hluboce ovlivnili jeho myšlení, a někteří se později stali jeho spolupracovníky (např. prof. Čáda nebo F. Drtina). Můžeme se oprávněně domnívat, že právě studium na pražské univerzitě mělo stěžejní vliv na formování budoucího vědce v oboru pedagogiky.

Otokar Chlup nebyl přímým žákem zakladatele pedagogického semináře G. A. Lindnera, ale studoval u jeho nástupců. K jeho učitelům patřili např. P. Durdík, J. Durdík, F. Drtina, F. Čáda, T. G. Masaryk, F. Krejčí, O. Kádner, J. Gebauer nebo J. Vrchlický. Právě v díle těchto vědců nalézal Chlup podněty pro svoji budoucí vědeckou dráhu. Vlivem těchto osobností absorboval mladý student rovněž mnohé prvky z našeho i světového kulturního dědictví. Studium francouzštiny pak Chlupa vybavilo nejen po jazykové stránce, ale poznal také realie a kulturu Francie.

Po absolutoriu Filozofické fakulty Karlovy univerzity zahájil Chlup svoji učitelskou dráhu na realce v Karlíně. Po roce byl přeložen do Nového Města na Moravě. Konečně tedy stanul za katedrou a mohl si v praxi vyzkoušet povolání středoškolského profesora, o které se zajímal již od dob svých studií. V roce 1901 mu byla udělena studijní dovolená, aby mohl vykonat roční cestu do Anglie, Belgie a Švýcarska. Chtěl se zdokonalit v cizích jazycích a nasbírat pramenitý materiál k připravované práci z pedagogické psychologie. Po návratu ze zahraničí dosáhl doktorátu filozofie² a krátce vyučoval na staroměstské realce v Praze. V letech 1903–1908 působil na realce v Náchodě. Na tyto roky Chlup velice rád vzpomínal. Sblížil se zde s jinými učiteli a zvláště dobré přátele našel v Josefu Zemanovi a Václavu Černém. Společně vytvářeli podnětné prostředí na tamní střední škole. Všichni se hlásili k Masarykově realistické straně a tím vyjadřovali svou opozici vůči diskreditované politice „tradičních“ stran. V tomto období uzrávalo Chlupovo rozhodnutí věnovat se hlouběji pedagogické teorii a začal také publikovat své první práce, např. *O ethice a pedagogice* (1905), *Mravní nemoci dětství* (1908), *Kulturní boj o školu* (1908). Mimo tyto spisy napsal celou řadu recenzí a článků. „*Již tehdy plnil Chlup tolik potřebnou funkci pohotového a zasvěceného informátora české pedagogické veřejnosti o pedagogickém ruchu ve světě. Pomáhal tak profesorům Drtinovi a Čádovi, v duchu lindnerovské tradice, otevírat přístup naší pedagogice přes hranice rakouského herbartismu, k zdrojům moderních tehdy názorů na výchovu, zdůrazňujících zejména požadavek studia dítěte a respektování jeho osobnosti*“ (Cipro, 1993, s. 527–528). Svoji funkci informátora spojoval s kritickým pohledem na tehdejší školskou a výchovnou praxi. Jeho kritika se zaměřila na tři hlavní oblasti:

⇒ na mravní výchovu, která byla založena na nevyhovujících náboženských principech;

2 V roce 1903 úspěšně obhájil dizertační práci *Ideál výchovy u Montaigna a Locka* a úspěšně složil státní a rigorózní zkoušky.

- ⇒ na převládající intelektualismus ve škole a ve výchově pramenící z chybně vykládaného Herbartova principu výchovného vyučování;
- ⇒ na partikularismus, na předčasné odbornňování výuky a v nedoceňování jednoty veškerého výchovného působení.

V roce 1908 se Chlup přestěhoval do Prahy a prohloubil svoje styky s univerzitou. Spolupracoval s profesory Čádou, Drtinou, Kádnerem a Krejčím. Nadále publikoval recenze o literatuře. Ve školním roce 1910–1911 vycestoval podruhé do zahraničí. Jeho cílem bylo tentokrát Německo a Francie. Na své druhé cestě se zaměřil na studium experimentální psychologie. Navštěvoval přednášky Reinovy a Wundtovy, u něhož nestudoval pouze psychologii a pedagogiku, ale také jeho logiku. Ve Francii se Chlup seznámil s profesorem pařížské Sorbonny Alfredem Binetem. Pro Chlupa znamenala tato cesta mohutný impuls do další vědecké práce. Na vlastní oči mohl vidět psychologickou laboratoř s její výbavou a mohl sledovat psychology při práci na jejich výzkumech.

V době Chlupova návratu ze zahraničí se začala povážlivě vyhrcovat mezinárodní politická situace. Chlup přeložil z angličtiny knihu I. Kinga „*Duševní vývoj dětský*“ a začal studovat problematiku lidské paměti. Těsně před vypuknutím války ještě redigoval překlad spisu A. Baina „*Výchova jakožto věda*“, ke kterému napsal obsáhlou předmluvu. Avšak brzy nato musel narukovat jako záložní důstojník na východní frontu. Bylo mu tehdy už 40 let. Díky znalosti cizích jazyků byl přidělen k vojenské cenzuře.

Vznikem samostatné Československé republiky začala další etapa Chlupovy tvůrčí práce. Převrat však neznamenal žádný radikální zlom v jeho myšlení, osobní filozofii nebo ve vědecké práci. Do samostatné republiky vstoupil Chlup již jako vyzrálá vědecká osobnost a zároveň se před ním otevřely mnohé možnosti, jak využít roky studia a bádání k práci při vytváření československé pedagogiky. Tím samozřejmě není řečeno, že by se Chlup dále nerozvíjel nebo „uzavřel“ do své pracovny. Naopak. První roky po válce byly dobou téměř bezmezné euforie a velkých plánů do budoucna. Vznikly dvě nové vysoké školy a státním tajemníkem na ministerstvu školství se stal František Drtina. Ten stál u zrodu Československého pedagogického ústavu J. A. Komenského, jehož vedení bylo svěřeno profesorovi Kádnerovi. V ústavu pracoval společně s J. Hendrichem, J. V. Klímou a dalšími i Chlup. V té době nebyly v naší republice žádné zkušenosti s provozem takových vědeckých ústavů, a proto odejel Chlup v roce 1919 na další zahraniční cestu, aby poznal chod podobných ústavů v zahraničí. Zamířil opět do Německa a Francie, ale také do Holandska.

Výrazným mezníkem v Chlupově profesní dráze byla jeho habilitace. Habilitoval se na Karlově univerzitě v roce 1920 na základě precizně zpracované práce „*Paměť. Studie z pedagogické psychologie*“ a byl jmenován soukromým docentem na pražské filozofické fakultě. Téhož roku se zúčastnil Prvního sjezdu učitelstva a přátel školství v osvobozeném Československu. Ve dvacátých letech 20. století tak začínalo vrcholné období Chlupova vědeckého života.

Po vzniku Masarykovy univerzity a zahájení činnosti Filozofické fakulty se začalo uvažovat o zřízení stolice pedagogiky. Po průtazích byl Chlup v květnu 1922 jmenován mimořádným profesorem pedagogiky a mohl se tak stát prvním

ředitelem pedagogického semináře. Komplikace před jeho jmenováním byly způsobeny jednak liknavostí ministerstva, ale také jeho členstvím v komunistické straně. Zvláště Chlupovy politické názory byly terčem kritiky některých členů profesorského sboru (např. A. Nováka), o odborné a organizační způsobilosti věst samostatnou stolicí pedagogiky však tehdy nikdo nepochyboval. Po nástupu do funkce se situace kolem jeho osoby uklidnila a Chlup se zapojil do práce profesorského sboru. Začal budovat pedagogický seminář po stránce materiální, ale hlavně personální.³ Prvním spolupracovníkem se mu stal Jan Uher, další významná osobnost meziválečné české pedagogiky, se kterým si Chlup odborně i lidsky dobře rozuměl. Do roku 1927 pomáhal Otokar Chlup budovat pedagogický seminář také na bratislavské univerzitě.

V meziválečném období publikoval Chlup poměrně mnoho knih, studií, polemik a článků. Namátkou lze uvést např. publikaci *Výzkum duševních projevů u dětí méně schopných* (1925), která je inspirovaná experimentální psychologií a pedagogikou. Další kniha *Vývoj pedagogických ideí v novém věku* (1925) je Chlupovým ohlédnutím do dějin vědy a pedagogiky. Oprávněnou kritiku sklídl za to, že do této práce nezařadil studii věnovanou G. A. Lindnerovi.

Období po první světové válce bylo charakteristické různými snahami změnit, reformovat tehdejší školství a výchovu nejenom u nás a v Evropě, ale takřka po celém světě. Ideová východiska změn se mísila s rozličnými filozofickými a psychologickými směry nebo s různými teoretickými či praktickými výchovnými proudy. To vše různou měrou podmiňovaly společenské podmínky. Teoretická a ideová východiska našla poměrně rychle odezvu v pedagogických hnutích, z nichž nejvýraznější a světově nejlivnější byla Mezinárodní liga pro novou výchovu. Velmi blízké bylo Chlupovi hnutí svým kritickým postojem k soudobému školskému formalismu. Není náhodou, že u zrodu československé odbočky tohoto hnutí stál právě on. Ideové zásady a cíle Ligy byly velice blízké jeho myšlení a názorům nejen na výchovu a vzdělávání dětí, ale také na výzkum dětského věku. V roce 1927 začal Chlup společně s Uhrem a dalšími stoupenci Ligy vydávat časopis *Nové školy*, jako orgán Společnosti nových škol v Brně.⁴ V rámci hnutí rozvinuli oba přední brněnští pedagogové se svými spolupracovníky rozsáhlou činnost. V roce 1925 založil Chlup se souhlasem profesorského sboru fakulty a ministerstva školství při pedagogickém semináři pokusnou třídu pro nadané děti. V „třídce“, jak ji sám Chlup nazýval, byly ověřovány nové vyučovací metody, moderní hygienická opatření, ale byla to i pedagogická laboratoř pro studenty zapsané do pedagogického semináře.

3 Podrobněji o těchto otázkách viz Zounek, J.: Vznik a vývoj Pedagogického semináře na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v meziválečném období. In: SP FF BU U 3–4 (1998–1999), s. 7–23.

4 Problematikou Nových škol se velmi podrobně zabývá B. Uher ve svém habilitačním spise *Nové školy v meziválečném Československu z roku 1971*. Z knihy vyplývá, že kolem činnosti brněnské pobočky stále zůstává mnoho neobjasněného. Přesto byl význam hnutí také u nás dosti velký. Tento spis obsahuje i popis práce Chlupovy pokusné třídy.

Primárním úkolem Pedagogického semináře na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v meziválečném období byla příprava středoškolských profesorů. Ke zkvalitnění výuky přispěl Chlup dvěma publikacemi: *Pedagogika. (Úvod do studia)* (1933) a *Středoškolská didaktika* (1935). První spis není klasickou obecnou pedagogikou. Jde spíše o soubor studií, v nichž se autor vyjádřil k základním otázkám pedagogiky, její metodologie, analyzoval vztah pedagogiky k pomocným vědeckým disciplínám a nastínil také tehdejší snahy o reformu školství. Druhý spis byl zaměřen na didaktiku střední školy, na její hlavní problémy (metody učení, logické a psychologické základy učení, cíle střední školy). Druhá část *Středoškolské didaktiky* se týkala didaktiky jednotlivých vyučovacích předmětů. Chlup řadu let usiloval o zlepšení vzdělávání učitelů obecných a měšťanských škol. V roce 1937 vydal brožuru *Vysokoškolské vzdělání učitelstva*, kde navrhl novou koncepci pedagogické přípravy učitelů. Na konci třicátých let se významně podílel, spolu s J. Uhrem a J. Kubálkem, na vydání třídílné *Pedagogické encyklopedie* (1938, 1939, 1940). Do tohoto díla přispěly mnohé autority meziválečné vědy i odborníci z praxe.

Chlup nikdy „nepodleh“ žádnému myšlenkovému či metodologickému směru natolik, aby opustil své názory, které v něm krystalizovaly už od mládí, především pojetí výchovy a vzdělávání v kontextu evropské kultury. Tato jeho filozofická a myšlenková východiska, která mají zdroj v tradicích a dědictví minulosti nejen našeho národa, ale i jiných národů, jsou důvodem, proč byl Chlup do jisté míry zdravě skeptický vůči všem příliš radikálním reformním koncepcím (země původu zde nehrála velkou roli). Výstižně Chlupa charakterizoval Arné Novák ve svém díle *Přehledné dějiny literatury české z roku 1938*, kde napsal: „Senior mezi vysokoškolskými profesory pedagogiky, v Brně působící Otokar Chlup ..., tkví duchovními kořeny v době předválečné, ale univerzitní činnost zahájil a literární závažnější práce podal až po převratu; mocný vliv na jeho vývoj měli oba jeho akademičtí učitelé Fr. Drtina a Fr. Čáda, onen sociálně reformním snažením a obecně filozofickou základnou, tento důrazem na pedopsychologii i duševním zkoumáním dítěte úchylného“ (Novák, 1995, s.1572). Dále pokračuje: „Tyto zřetelky ho uchránily před souhlasem s překotným novotářstvím mladších druhů, před mechanickým přejímáním pedagogického výzkumnictví, před přeceňováním americké metody duševních testů a vtiskly mu, podnětnému redaktoru reformní revue „Nové školy“ a dočasněmu vůdci pedagogického myšlení v Brně, občas do ruky pero polemické. Neraze sám nových cest a jsa opatrný při přebírání cizích novot, octl se nejednou v odpovědné úloze výhybkáře, jenž ukazuje správný směr vlaku nebezpečně rozjetému.“ (Novák, 1995:1573).

Největší válečný konflikt dvacátého století znamenal konec zřejmě nejplodnější etapy v životě Otokara Chlupa. Pracoval až do roku 1940, kdy byl penzionován. Po válce se znovu vrátil do odborného života tím, že požádal o reaktivaci. Bylo mu tehdy sedmdesát let, ale přesto znovu začíná naplno pracovat. Začalo tedy jeho poslední, a vzhledem k politickým událostem asi nejproblematičtější, období života tohoto velikána české pedagogiky dvacátého století.

V roce 1946 přešel do Prahy a stal se prvním děkanem nově vzniklé Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Naplnily se jeho představy o vysokoškolském

vzdělání všech kategorií učitelů, i když v jiných společenských podmínkách. Po reorganizaci pedagogických fakult v roce 1953 přešel Chlup na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. Zde se ujal vedení Katedry pedagogiky a navíc zřídil Katedru vysokoškolské pedagogiky. V roce 1952 byl jmenován akademikem a o pět let později se stal ředitelem právě založeného Pedagogického ústavu J. A. Komenského. V rámci ústavu bylo otevřeno oddělení pro studium díla Komenského, které pod Chlupovým vedením vydávalo spisy Komenského. Totalitní moc využila Chlupovu autoritu k zaštitění některých svých plánů v oblasti školství a pedagogiky. Chlup se s mnoha opatřeními a ideami ztotožnil. Na druhou stranu bez zábrán podrobil určité stránky „socialistické školy“ poměrně ostré kritice (např. kritizoval legislativní opatření v oblasti školství, vyslovil se kriticky ke koncepci Jednotné střední školy apod.). Vzhledem k pokročilému věku byla Chlupova poválečná činnost obdivuhodná. Analyzoval jazykové učebnice určené pro Jednotnou střední školu, sám ještě pokusně vyučoval češtině v 5. třídě na Smíchově a na Hradčanech. Vydal několik knih, napsal mnoho studií, organizoval řadu akcí. A tím výčet jeho aktivit zdaleka nekončí.

Otokar Chlup pracoval až do devadesáti let. Zemřel ve své vile v Praze v Tróji 14. května 1965.

Přes všechny výše naznačené problémové charakteristiky patří Otokar Chlup mezi ústřední postavy československé pedagogiky dvacátého století s mnoha inspirativními myšlenkami pro současnost. Jeho život i profesní dráha jsou do jisté míry obrazem vývoje naší vědy ve dvacátém století.

LITERATURA

- CACH, Josef. *Pedagogika a vědy jí blízké v Československu v letech 1918 až 1938*. Praha: Karolinum, 1996.
- GALLA, Karel, SEDLAŘ, Richard. *Otokar Chlup a česká pedagogika*. Praha: Univerzita Karlova, 1988.
- CHLUP, Otokar. *K psychologickým základům výchovy a vyučování*. Brno: Pokorný, 1930.
- CHLUP, Otokar. *K základním otázkám pedagogiky*. Praha: SPN, 1957.
- CHLUP, Otokar. *Několik statí k základnímu učivu*. Praha: SPN, 1958.
- CHLUP, Otokar. *O školu měšťanskou*. Brno: Společnost Nových škol, 1931.
- CHLUP, Otokar, UHER, Jan, VELEMÍNSKÝ, Karel. *O novou školu*. Praha: Čin, 1933.
- CHLUP, Otokar. Paměť. *Studie z pedagogické psychologie*. Praha: Nákladem vlastním, 1918.
- CHLUP, Otokar. *Pedagogické stati*. Praha: SPN, 1955.
- CHLUP, O.: Pedagogika. *Úvod do studia*. II. vydání. Brno: Nové školy, 1936.
- CHLUP, Otokar, KUBÁLEK, Josef, UHER, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. 3 díly. Praha: Novina, 1938, 1939, 1940.
- CHLUP, Otokar. *Pokusné vychovatelství*. Praha: Nákladem vlastním, 1922.
- CHLUP, Otokar. *Rukověť přirozené mravouky ve škole*. Praha: Grafická unie, 1922.
- CHLUP, Otokar. *Výchova v zrcadle pramenů*. Praha: Dědictví Komenského, 1948.
- CHLUP, Otokar. *Vysokoškolské vzdělání učitelstva*. Praha: Vlastním nákladem, 1937.
- CHLUP, Otokar. *Vývoj pedagogických idejí v novém věku*. Brno: Filozofická fakulta, 1925.
- CHLUP, Otokar. *Výzkum duševních projevů u dětí méně schopných*. Brno: Filozofická fakulta, 1925.
- KRAL, Josef. *Československá filosofie. Nástin vývoje podle disciplin*. Praha: Melantrich, 1937.

- KRATOCHVÍL, Ladislav. *Sloh české školy. Úkoly národní výchovy*. Praha: Unie, 1940.
- NOVÁK, Arne, NOVÁK, Jan, Václav. *Přehledné dějiny literatury české*. Brno: Atlantis, 1995.
- PAŘÍZEK, Vlastimil. *Otokar Chlup a perspektivy výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.
- Slovník českých filozofů*. Vedoucí redaktor Jiří Gabriel. Brno: Masarykova univerzita, 1998.
- Soukromá dvouletá pedagogická akademie v Brně*. Uspořádali O. Chlup a J. Dvořáček. Brno: Nové školy, 1937.
- Škola vysokých studií pedagogických v Brně (1921–1931)*. Sborník přednášek a studií. K vydání připravila komise: O. Chlup, J. Dvořáček, V. Moravec, J. Krejčík. Brno: Společnost Nových škol, 1931.
- UHER, Boris. *Nové školy v předválečném Československu*. Praha: Universita Karlova, 1971.
- VESELÁ, Zdenka. *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Brno: Masarykova univerzita, 1992.

SUMMARY

The article presents the life and work of an important personality in the field of modern Czech pedagogy – professor Otokar Chlup. The author mostly characterizes the main directions of the scientific work and the most important publications of professor Chlup. Further on, the article implies some problematic issues in the life and work of Otokar Chlup which make the objective evaluation of the importance of this scientist more difficult for Czech pedagogy of the 20th century.